

บทที่ 2

ลักษณะการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในระหว่าง 1964-1968 และ 1969 - 1973

ภายหลังจากโลกได้แบ่งออกเป็นสองขั้วอำนาจ นับแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้มีลักษณะที่เป็นศัตรูกันอย่างเห็นได้เด่นชัด เนื่องจากผู้นำไทยซึ่งส่วนมากเป็นคณะทหารมีทรรศนะทางลบต่อสหรัคคอมมิวนิสต์ จึงได้หันมาสนใจในระบบการรักษาความมั่นคงปลอดภัยร่วมกัน โดยเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับมหาอำนาจฝ่ายโลกเสรี คือ สหรัฐอเมริกา ต่อต้านคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การต่อต้านสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งผู้นำไทยเชื่อว่าเป็นประเทศที่ก้าวร้าวชอบบุกรุกและมีเจตนาที่จะขยายอิทธิพลของตนเข้าไปยังภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ โดยให้การสนับสนุนขบวนการคอมมิวนิสต์ใน เวียดนามและลาว นโยบายต่างประเทศของไทยขณะนั้นจึงมีความสอดคล้องกับนโยบายของสหรัฐฯ เช่นกัน ดังนั้นทั้งไทยและสหรัฐฯ จึงได้ร่วมมือกันอย่างเต็มที่ในการต่อต้านสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ เห็นได้จากที่ไทยส่งทหารไปร่วมรบในสงครามเกาหลีเมื่อปี 1950 และการเข้าเป็นภาคีขององค์การสนธิสัญญาซีโต้เมื่อปี 1954

การดำเนินนโยบายของไทยในอดีตดังกล่าว ได้รับการนำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งขึ้นบริหารประเทศภายหลังจากจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อ 8 ธันวาคม 1963 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของการดำเนินนโยบายต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาอย่างยิ่ง ซึ่งจะแยกประเด็นที่จะศึกษาได้ดังนี้

1. การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1964 - 1968

2. การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1969 - 1973

การดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1964-1968

ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่รัฐหนึ่งมีต่ออีกรัฐหนึ่งนั้น ทรรศนะการมองของบรรดาผู้นำของรัฐนั้นที่มีต่ออีกรัฐหนึ่ง เป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและดำเนินนโยบายต่างประเทศ ในการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศไทยที่มีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงนี้ก็เช่นกัน บรรดาผู้นำไทยทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนในรัฐบาลชุดนี้มีทรรศนะในแง่ลบต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน กล่าวคือ บรรดาผู้นำไทยเชื่อว่าเมื่อสาธารณรัฐประชาชนจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์แล้ว สันคมมิวนิสต์มีนโยบายที่ก้าวร้าวชอบบุกกรานและขยายอิทธิพล สหรัคคอมมิวนิสต์ออกไปโดยให้การสนับสนุนต่อขบวนการปฏิวัติต่าง ๆ ทั่วโลก ทรรศนะส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าสันคมมิวนิสต์เป็นชาติที่ชอบบุกกรานและขยายอิทธิพลของตนออกไปยังประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในที่สุดก็จะแพร่ขยายอิทธิพลเข้าครอบงำประเทศไทย จะเห็นได้จากคำกล่าวของ ดร. ฅนัด คอมนันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศไทยว่า

"ถ้ายอมให้คอมมิวนิสต์ เข้ายึดครองเวียดนามใต้แล้ว คอมมิวนิสต์จะไม่ยอมหยุดอยู่เพียงแค่นั้น จะต้องแผ่ออกไปยึด ลาว เขมร อาจจะไปทางพม่า และในที่สุดก็จะห้อมล้อมไทยเราด้วยดาบปลายปืน นี่แหละเป็นสถานการณ์ที่ไทยเราจะต้องเผชิญ... ถ้าพ่ายแพ้แก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์แล้วประเทศเสรีทั้งหลายจะถูกกลืนชาติในที่สุด และถ้าหากชะตากรรมของบ้านเมืองเราเลวร้ายถึงเพียงนั้นละก็ไม่มีทางจะรื้อฟื้นขึ้นมาได้ พวกเราจะต้องมีແຂ່ງไม่ใช่นามสกุล จะต้องกลายเป็นແຂ່ງอื่น แຂ່งอื่น แຂ່งอื่นไปหมด"¹

¹ ฅนัด คอมนันตร์, พจนสาร (กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2513), หน้า 295.

ส่วนพลอากาศเอกทวี จุลทรัพย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ให้สัมภาษณ์
ผู้สื่อข่าวว่า

"เป้าหมายต่อไปที่สันคองมิวนิสต์จะดำเนินการรุกรานต่อไปก็คือประเทศไทย ซึ่งจาก
การดำเนินการดังกล่าว สันคองมิวนิสต์อาจจะกระทำได้หลายอย่าง เช่น การส่งตัวแทน
คอมมิวนิสต์ พร้อมด้วยอาวุธทุกชนิดเข้ามาในประเทศไทย พยายามปลุกปั่นยุยงประชาชน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เกิดความไม่พอใจฝ่ายรัฐบาล"¹

สำหรับพลเอกประภาส จารุเสถียร รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทย ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเมื่อ 11 ธันวาคม 1965 โดยเปิดเผยว่า โจวเหินไหล นายกรัฐมนตรี
ของจีนมีแผนการที่จะรุกรานประเทศไทย ซึ่งไทยก็พร้อมที่จะรับมือกับสันคองมิวนิสต์และย้ำว่า

"มีหลักฐานยืนยันได้แน่นอนว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ส่งคนมาจากเวียดนามเหนือและจากสัน
คองมิวนิสต์เข้ามาร่วมในประเทศลาวติดชายแดนของประเทศไทย บางส่วนได้เสด็จลอด
เข้ามาในประเทศไทยแล้ว"² แต่พลเอกประภาส ในขณะนั้นเห็นว่า "คอมมิวนิสต์
ยังไม่พร้อมที่จะใช้กำลัง ในขณะนี้คงใช้วิธีการแทรกซึมและบ่อนทำลายมากกว่า แต่
เราก็จะประมาทความคิดของจีนแดงไม่ได้ อาจจะมีการใช้กำลังก็ได้ ดังกรณีที่เกิดขึ้น
แก่ประเทศธิเบตและอินเดียมานี้แล้ว"³

¹ กรมประชาสัมพันธ์, "เสนาธิการทหารให้สัมภาษณ์แก่หัวหน้าสำนักงานไลฟ์แมกกาซีน,"
ข่าวในประกาศภาคค่ำ วันที่ 20 มกราคม 2509 วิทยุสารประจำวัน 20 (21 มกราคม 2509)
หน้า 299.

² กรมประชาสัมพันธ์, "รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์,"
ข่าวภาคค่ำ วันที่ 1 ธันวาคม 2508 วิทยุสารประจำวัน 246 (2 ธันวาคม 2508) หน้า 4399.

³ กระทรวงมหาดไทย, บันทึกคำให้สัมภาษณ์ของ พลเอกประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงมหาดไทย ในรอบปี 2508-2511 ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์และปีที่พิมพ์, หน้า 1.

ในหน้าที่สำคัญคือ ผู้นำไทยเชื่อว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลไทยถือว่าเป็นภัยคุกคามความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทย ทรรศนะของผู้นำไทยที่เชื่อว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนให้การสนับสนุนผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยเห็นได้จากคำกล่าวของพลเอกประภาส จารุเสถียร ว่า

"สัมพันธ์ไมตรีระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน จะมีขึ้นเมื่อวิหคบุปผากิ่งเล็กโคมติประเทศไทย รวมทั้งงดเว้นสนับสนุนผู้ก่อการร้ายในประเทศ...ซึ่งประเทศไทยมีหลักฐานมากมายตั้งแต่หมวกติดดาวแดง เข็มกัตเมมาเชตุง ปืน วิหคระเบิด และเอกสารต่าง ๆ ที่ทำในสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้อาวุธส่วนมากที่ผู้ก่อการร้ายในประเทศใช้อยู่ปัจจุบันได้รับการสนับสนุนจากสาธารณรัฐประชาชนจีน"¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Bangkok Radio, domestic service, May 12, 1971. อ้างใน Yuan-Li Wu, Strategic Land Ridge Peking's Relations with Thailand Malaysia Singapore and Indonesia (California: Hoover Institution Press, 1974), p. 23. และ สารประชาชน ปีที่ 10 ฉบับที่ 470 (1 กรกฎาคม 2516), หน้า 4.

ผู้นำไทยนอกจากจะเห็นว่ารัฐบาลปักกิ่งให้การสนับสนุนต่อผู้ก่อการร้ายภายในประเทศไทยแล้ว ยังเชื่อว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน ให้การสนับสนุนแก่นวร่วมหรือขบวนการต่าง ๆ ที่ต่อต้านรัฐบาลไทยอีกด้วย เช่น การที่สาธารณรัฐประชาชนจีนอนุญาตให้นายมงคล ฒ นคร ผู้แทนขบวนการไทยอิสระประกาศตั้งกลุ่มการเมืองเมื่อ 1 พฤศจิกายน 1964 และพันเอกพโยม สุพิานนท์ สัตตั้ง "ขบวนการแนวไทยรักชาติ" ในกรุงปักกิ่งเมื่อ 1 มกราคม 1965 รวมทั้งกลุ่มการเมืองของชาวไทยลี้ภัยทางการเมืองอื่น ๆ เช่น สหพันธ์กรรมกรผู้รักชาติ สัตตั้งเมื่อ 1 พฤษภาคม 1965 และกลุ่มเยาวชนผู้รักชาติ สัตตั้งขึ้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 1966¹

---

¹Ganganath Jha, Foreign Policy of Thailand (New Delhi Radiant Publishers, 1979), p. 84. Harald Munthe-Kass, "Far From Bangkok," Far Eastern Economic (May 19, 1966), p. 327. อ้างใน Bernard K. Gordon, "Thailand: Its Meaning for the U.S.," Current History (January 1967), p. 19. และเขียน วีระวิทย์, "จีนกับขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม, 2517), หน้า 25.

นอกจากนี้ สิ่งที่ทำให้บรรดาผู้นำดูจะกังวลภัยคุกคามจากสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างมาก และยืนยันที่จะต่อต้านประเทศดังกล่าวต่อไปได้แก่การที่นายพลเจินฉี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ประกาศเมื่อเดือนมกราคม 1965 ว่าประเทศไทยจะเป็นเป้าหมายต่อไป ในการโค่นล้มรัฐบาลไทยที่นิยมตะวันตก และหวังว่าจะเกิดสงครามประชาชนก่อนสิ้นปี 1965¹ คำประกาศดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่า สร้างความวิตกกังวลและหวาดกลัวให้แก่บรรดาผู้นำไทยที่มีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้นำไทยเข้าใจว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ประกาศเจตนาอย่างชัดเจนว่า จะดำเนินการรุกรานประเทศไทย ความวิตกกังวลดังกล่าวจะเห็นได้จากคำปราศรัยของจอมพลถนอม กิตติขจร เมื่อเดือนกันยายน 1965 ตอนหนึ่งว่า

"ขณะนี้ประเทศไทยที่รักของเราเป็นประเทศหนึ่ง ซึ่งตกเป็นเป้าหมายในการรุกรานของคอมมิวนิสต์ ดังจะเห็นได้จากคำประกาศของจีนคอมมิวนิสต์เมื่อต้นปีนี้ว่า จีนคอมมิวนิสต์จะพยายามจัดตั้งกำลังกองโจรทำการก่อวินาศกรรมภายในประเทศไทยให้ได้ภายในปีนี้ ซึ่งเป็นการยืนยันอย่างดีที่สุดให้เราได้ทราบว่า เวลานี้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้เริ่มการรุกรานต่อชาติบ้านเมืองของเราแล้ว"²

¹Ganganath Jha, Foreign Policy of Thailand (New Delhi Radiant Publishers, 1979), p. 85 Daniel Wit, Thailand: Another Vietnam ? (New York: Charles Scribner's Sons, 1968), P. 3 อ้างใน Noranit Setabutr, The Role of the Military in Thailand 1958-1970 (Occidental College: Los Angeles U.S.A., 1970), p. 85.

²จอมพลถนอม กิตติขจร, ประมวลคำปราศรัย สำนักรับและคำขวัญของจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี (11 ธันวาคม 2507-11 ธันวาคม 2508) (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2508), หน้า 89-90.

ส่วนตร. ถนัด คอมันตร์ ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเมื่อ 9 พฤษภาคม 1965 ว่า

"เราควรดำเนินการที่จำเป็นเหมาะสมเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ โดยต้องให้ความสนใจต่อคำเตือนที่เป็นสัญญาณอันตรายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ทั้งรัฐบาลและประชาชนไทย จะดำเนินการทุกอย่างเพื่อรักษาไว้ซึ่ง เสรีภาพและอิสรภาพของชาติ"¹

จากทรรศนะข้างต้นของบรรดาผู้นำไทยที่มีความหวาดกลัวภัยคุกคามจากสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงทำให้บรรดาผู้นำไทยมีเป้าหมายในการต่อต้านสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างแข็งขัน ดังนั้นสิ่งที่สามารถสังเกตได้ก็คือ นโยบายพื้นฐานในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่รัฐบาลชุดก่อน ๆ ได้ดำเนินการมาแต่อย่างใด โดยเฉพาะนโยบายที่ต่อต้านสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังจะเห็นได้จากเมื่อจอมพลถนอม กิตติขจร เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบทอดจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวว่า "ประเทศไทยจะไม่เปลี่ยนแปลงนโยบายทั้งภายในและภายนอกประเทศและจะยังคงดำเนินการต่อต้านคอมมิวนิสต์ต่อไป"² และผลของความหวาดกลัวและหวาดระแวงในจีนคอมมิวนิสต์ ทำให้รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ได้นำมาตรการและนโยบายต่าง ๆ มาปฏิบัติในขณะนั้นคือ การไม่รับรองสาธารณรัฐประชาชนจีนในสหประชาชาติ การยังคงเข้าร่วมในสนธิสัญญาซีโต้ การใช้ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 53 ซึ่งห้ามมิให้นำสินค้าที่ผลิต

¹R.K. Jain, China and Thailand 1949-1983 (New Delhi: Radiant Publishers, 1984), p. 96.

²The Guardian (Rangoon), 13 December 1963. อ้างใน Ganganath Jha, Foreign Policy of Thailand, p. 84.

หรือมีกำเนิดจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามาในประเทศไทย¹ การแสวงหาการประกันความมั่นคงจากสหรัฐฯ ในรูปของแถลงการณ์ร่วมรัลด์-ถนัด เมื่อปี 1962 และการยังคงมีพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ปี 1952 และแก้ไขฉบับที่ 2 เมื่อปี 1969 นอกจากนี้รัฐบาลไทยยังคงดำเนินนโยบายด้านจิตวิทยาต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนในรูปของการโฆษณาโจมตีจีนคอมมิวนิสต์ทางสื่อมวลชนของรัฐบาล ซึ่งได้แก่สถานีวิทยุกระจายเสียงและเอกสารสิ่งพิมพ์ ตำรา ภาพโฆษณา เป็นต้น รวมทั้งออกประกาศ สั่งห้ามสิ่งพิมพ์ทุกชนิดที่ตีพิมพ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย โดยอ้างว่า มีการโฆษณาข้อความอันอาจขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

นอกจากจะมีมาตรการในการต่อต้านสาธารณรัฐประชาชนจีนตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้นำไทยยังได้ดำเนินมาตรการที่จะแสวงหาความมั่นคงในรูปของการใช้ "ระบบความมั่นคงปลอดภัยร่วมกัน" กับบรรดาประเทศพันธมิตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสหรัฐฯ ซึ่งขณะนั้นมีนโยบายที่จะเข้าสกัดกั้นคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ภายหลังจากฝรั่งเศสได้ถอนตัวออกจากภูมิภาคนี้ไปแล้ว การที่รัฐบาลไทยให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯ อย่างใกล้ชิด ก็ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้สหรัฐฯ เป็นผู้คุ้มครองป้องกันภัยคุกคามจากจีนคอมมิวนิสต์ ดังคำกล่าวของนายแกรแฮม มาร์ติน เอกอัครราชทูตอเมริกันประจำประเทศไทย (ปี 1963-1967) ตอนหนึ่งว่า

"ข้าพเจ้าสามารถชักชวนผู้นำไทยให้ความร่วมมือกับเรา (สหรัฐฯ) ได้ทุกอย่างตราบเท่าที่คนเหล่านี้เชื่อว่า เรายึดมั่นอยู่กับสัญญาที่จะให้ความคุ้มครองกันแก่เขา"²

สำหรับการดำเนินนโยบายต่างประเทศไทย ในรูปของการแสวงหาความมั่นคงร่วมกันกับบรรดาประเทศพันธมิตรนั้น จอมพลถนอม กิตติขจร แสดงชี้แจงเหตุผลว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹โปรดดูใน "ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 53, "ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 76 ตอนที่ 11 (17 มกราคม 2502), หน้า 1.

²Department of State, Roger Hilsman-Secretary of State, 14 March, 1964. อ้างใน แกมลุย นู่นนัท, ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-สหรัฐอเมริกาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (สมาคมสังคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, 2518), หน้า 19.

"เราตระหนักดีว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเล็ก มีกำลังคนและกำลังอาวุธน้อย ล้ำพียงแต่กำลังของเราเอง เราก็ไม่สามารถต่อต้านการรุกรานของคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นประเทศใหญ่และมีกำลังมากกว่าเรามากมายได้ เราจึงต้องใช้วิธีร่วมเป็นพวกหรือรวมกำลังกับประเทศอื่นเพื่อต่อสู้การรุกรานของคอมมิวนิสต์"¹

ดังนั้นเมื่อสหรัฐฯ จะเข้ามาจับบทบาทมากยิ่งขึ้นในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ผู้นำไทยก็ไม่ได้คัดค้านแต่อย่างใดทุกสัปดาห์แสดงท่าทีเห็นด้วยอย่างยิ่งก็ด้วยเหตุผลประการหนึ่งคือ ผู้นำไทยดูจะมีความเชื่อในทฤษฎีโดมิโนว่า ถ้าเวียดนามใต้เป็นคอมมิวนิสต์เมื่อใด ประเทศไทยก็จะต้องเป็นคอมมิวนิสต์ด้วยเมื่อนั้น และการที่จะป้องกันภัยคอมมิวนิสต์ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดก็คือ การทำสงครามนอกบ้าน เพื่อตัดกำลังคอมมิวนิสต์ก่อนที่จะมาถึงตัว² ดังนั้นผู้นำไทยจึงมีนโยบาย "รับศึกนอกประเทศ" เพื่อสกัดกั้นการแผ่ขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ไม่ให้เข้าในประเทศ ดังจะเห็นจากแถลงการณ์ของกระทรวงการต่างประเทศไทยว่า

"แม้ว่าการต่อสู้ระหว่างฝ่ายโลกเสรีและฝ่ายคอมมิวนิสต์จะกระทำในบริเวณที่ยังห่างไกลจากบ้านเมืองของเรา แต่ก็ไม่ไกลจนเกินไปนักที่จะทำให้เกิดความประมาท ขาดความระมัดระวังในการรักษาผลประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของชาติไทยตรงกันข้ามการต่อสู้ในเวียดนามใต้เพ็ญพลังและไม่สามารถยับยั้งฝ่ายคอมมิวนิสต์ไว้ได้แล้ว ภัยรุกรานจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็จะเคลื่อนเข้ามาถึงบ้านเมืองของเราได้อย่างรวดเร็ว---ฉะนั้นจึงควรร่วมมือกันต่อต้านภัยคุกคามดังกล่าว"³

¹ สำนักราชมนตรี, คำบรรยายของจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี (10 พฤศจิกายน 2510) (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2510), หน้า 25-26.

² เอกสารกระทรวงต่างประเทศอเมริกา 2092 จากกรุงเทพฯ June 22, 1965. อังในแกมลูช บูนนนท์, "ไทย-อเมริกัน: พันธสงครามเวียดนาม," รวมบทความประวัติศาสตร์ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม 2523), หน้า 118.

³ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, "แถลงการณ์เรื่องปัญหาเวียดนามใต้," วารสารตำรวจ 6 (มิถุนายน 2508), หน้า 79-82.

ดังนั้นผู้นำไทยจึงประกาศให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯ อย่างเต็มที่ในสงครามเวียดนามโดยอนุญาตให้สหรัฐฯ นำทหารอเมริกันเข้ามาในประเทศไทย รวมทั้งอนุญาตให้สหรัฐฯ สร้างฐานทัพอากาศในประเทศไทยอีกด้วย¹

ในเรื่องดังกล่าวผู้นำไทยดูจะเห็นถึงความชอบธรรมที่ประเทศพันธมิตรโลกเสรี ควรจะร่วมมือกันในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะในสงครามเวียดนาม ดังจะเห็นได้จากคำปราศรัยของจอมพลถนอม กิตติขจร ต่อที่ประชุมซีโต้ ที่กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์ เมื่อ 24 ตุลาคม 1966 ว่า

"ตามความเป็นจริง เวียดนามเหนือในฐานะเป็นผู้นิยมคอมมิวนิสต์ กำลังทำสงครามสังหารชีวิตนิยมของการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ไม่เพียงแต่เข้าไปในเวียดนามใต้เท่านั้น แต่ได้ขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์เข้าไปในภูมิภาคเอเชียด้วย ในทางตรงข้ามประเทศต่าง ๆ ที่กำลังให้ความช่วยเหลือเวียดนามใต้ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์เพื่อรักษาไว้ซึ่งอิสรภาพและอธิปไตยนั้น ไม่ได้เข้าไปแทรกแซงกิจการของประเทศทั้งสองที่กำลังขัดแย้งกัน แต่เข้าไปเพื่อปกป้องสิทธิของเวียดนามใต้รวมทั้งผลประโยชน์

¹ปรากฏว่าในปี 1965 สหรัฐฯ โดยความเห็นชอบของรัฐบาลไทย ได้ส่งทหารอเมริกันจำนวนประมาณ 48,000 คนมาประจำในไทย ซึ่งส่วนมากเป็นทหารอากาศ รวมทั้งสร้างฐานอากาศในไทยขึ้น 7 แห่ง โดยที่สหรัฐฯ ได้ใช้ฐานทัพเหล่านี้ เข้าโจมตีทิ้งระเบิดต่อเป้าหมายทางทหารในเวียดนามเหนือและลาว ตลอดจนต่อพวกเวียดกงในเวียดนามใต้ด้วย ตามสถิติเมื่อปี 1965 การโจมตีทิ้งระเบิดของสหรัฐฯ ต่อเวียดนามเหนือนั้นประมาณร้อยละ 80 มาจากฐานทัพในประเทศไทย โปรดดูใน Clark D. Neher, "Thailand: The Politics of Continuity," Asian Survey Vol. No. 2 (February, 1970), p. 74-115. และ Makata Consequences of the Vietnam War on Thai Foreign Policy (California State University, 1980), p. 13. และ David A. Wilson, The United States and the Future of Thailand (New York: Praeger Publishers, Inc., 1970), p. 40.

ของชาติเหล่านั้นต่อต้านฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่กำลังรุกรานต่อบรรดาประเทศต่าง ๆ
ที่รักอิสระ"¹

ต่อมาจอมพลถนอม กิตติขจร ได้แถลงข่าวในหลาย ๆ โอกาสอีกว่า

"สถานการณ์ของโลก โดยเฉพาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังประสบชะตากรรม
จากการคุกคาม โจมตี และบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์อย่างไม่หยุดยั้ง บรรดาประเทศเสรี
ประชาธิปไตย จำต้องร่วมกันป้องกันและยับยั้งการรุกรานอันโหดร้ายนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติสุขของ
ประชาชนผู้รักสงบในภูมิภาคส่วนนี้"²

สำหรับดร. ถนอม คอมมันตร์ แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวที่คล้ายคลึงกันว่า

"เวียดนามใต้เป็นศูนย์กลางแห่งการรักษาเสถียรภาพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และหาก
เสียเวียดนามใต้ให้แก่คอมมิวนิสต์ไป ก็จะเป็นผลร้ายอันใหญ่หลวง ดังนั้นจึงไม่เป็นการสมควรที่จะ
ปล่อยให้สหรัฐฯ เพียงประเทศเดียวต้องรับภาระหนักในการช่วยเวียดนามใต้ประเทศอื่น ๆ ควรจะ
เข้าร่วมเฉลี่ยความรับผิดชอบบ้าง โดยนานาประเทศควรจะร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือแก่
เวียดนามใต้พร้อมกันไปทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการทหาร และประเทศไทยก็พร้อมที่จะให้
ความช่วยเหลือด้วย"³

นอกจากที่รัฐบาลไทยได้อนุญาตให้สหรัฐฯ มาใช้ฐานทัพอากาศในไทยแล้ว ในกลางปี
1964 รัฐบาลไทยยังได้เข้าร่วมในสงครามเวียดนามอย่างเปิดเผย โดยออกแถลงการณ์เมื่อ
1 มิถุนายนของปีเดียวกันว่า ประเทศไทยจะเริ่มช่วยเหลือให้ยารักษาโรคแก่เวียดนามใต้ตาม

¹ R.K. Jain , China and Thailand, 1949-1983 (New Delhi: Radaint Publishers, 1984), p. 119.

² จอมพลถนอม กิตติขจร, ประมวลคำปราศรัย สำนักรับ และคำขวัญของจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี (11 ธันวาคม 2509-10 ธันวาคม 2510) (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2510), หน้า 335-336.

³ สารประชาชน ปีที่ 1 ฉบับที่ 25 (20 ธันวาคม 2507), หน้า 2.

ที่ได้รับการขอความช่วยเหลือจากประเทศลัมาซิกซีโต¹ และต่อมาได้ส่งทหารอาสาสมัครไทยจำนวนมากกว่า 30,000 คนไปเวียดนามเพื่อต่อสู้กับฝ่ายคอมมิวนิสต์ เวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ร่วมกับสหรัฐอเมริกา² และในปี 1968 รัฐบาลไทยได้ส่งทหารไปอีกประมาณ 12,000 คน³ ในเรื่องดังกล่าวว่า สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกแถลงการณ์ว่า "การที่ประเทศไทยได้ส่งทหารอาสาสมัครไปร่วมกับทหารของเวียดนามใต้และพันธมิตรก็เพื่อสะกิดกันภัยคุกคามของคอมมิวนิสต์ ขณะที่ภัยดังกล่าวยังอยู่ห่างไกลจากประเทศไทย"⁴

สำหรับจอมพลถนอม กิตติขจร ได้แถลงถึงเหตุผลที่ไทยจำเป็นต้องส่งทหารไปร่วมรบในสงครามเวียดนาม เพิ่มเติมอีกว่า

"การที่ส่งกำลังทหารส่วนหนึ่งไปช่วย เกาหลีและเวียดนามใต้ เป็นเสมือนไปช่วยกันดับไฟต้นลมเพราะตระหนักดีว่า ถ้าปล่อยให้คอมมิวนิสต์ได้เปรียบเมื่อมีชัยชนะในประเทศเกาหลีและเวียดนามใต้แล้ว ประเทศไทยก็ต้องถูกคอมมิวนิสต์รุกรานหนักกว่าในปัจจุบัณนี้อย่างแน่นอน"⁵ และ "ฉะนั้นการที่รัฐบาลได้ประกาศส่งกำลังทหารอาสาสมัครเข้าไปช่วยเหลือเวียดนามใต้ จะได้ประโยชน์ในการยับยั้งภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ไว้มิให้ลุกลามเข้ามาในประเทศไทยของเราอีกด้วย"⁶

¹ แกม ลูย นู่นนทท์, ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-สหรัฐอเมริกาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย, 2518), หน้า 25.

² Frank C. Darling, Thailand and The United States (Washington D.C.: Publishers Affairs Press, 1965), p. 42.

³ Ibid., p. 41.

⁴ New York Times, 17 November 1967. อ้างใน Ganganath Jha, Foreign Policy of Thailand, p. 59.

⁵ จอมพลถนอม กิตติขจร, ประมวลคำปราศรัยสำลันและคำขวัญของจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี (11 ธันวาคม 2509-10 ธันวาคม 2510), หน้า 355-336.

⁶ สารประชาชน ปีที่ 4 (กรกฎาคม - กันยายน 2510), หน้า 2.

ส่วนพลเอกประภาส จารุเสถียร ได้ชี้แจงเหตุผลในทำนองเดียวกันว่า

"...การที่เราส่งทหารไปรบในเวียดนามนั้น...เป็นหลักการของชาติตามที่ได้ประกาศแล้วคือ ประการแรก เป็นจุดมคติของฝ่ายโลกเสรีที่จะร่วมกันต่อต้านคอมมิวนิสต์ที่รุกรานต่อโลก ที่ต้องการขยายอำนาจเข้าครอบครองประเทศต่าง ๆ ให้หยุดยั้งลงและหมดสิ้นไป ประการที่สอง โดยเหตุที่ภัยแห่งการรุกรานของจีนคอมมิวนิสต์และคอมมิวนิสต์ที่กำลังคืบเข้ามาในเอเชียอาคเนย์ เราจึงต้องป้องกันตัว ป้องกันประเทศชาติของโลก ด้วยการส่งทหารออกไปยังนอกราชอาณาจักร ไม่ให้บ้านของเราต้องประสบความยากลำบากหรือเสียหาย"¹

นอกจากรัฐบาลไทยจะส่งทหารไปรบในเวียดนามแล้ว รัฐบาลไทยยังส่งทหารอาสาสมัครไทยหรือที่เรียกว่าทหารเสือพราน ซึ่งเป็นทหารรับจ้าง บัญชาโดย พล.ท. วิฑูรย์ ยะลัวลัดเข้าไปปฏิบัติการในลาว ร่วมกับกองทัพลาวเผ่าแม่ของซีไอเอ. ซึ่งบัญชาโดยนายพลวังเปาของลาว เพื่อต่อสู้กับขบวนการปลดปล่อยลาวที่นิยมคอมมิวนิสต์ และฝึกวิชาทหารให้ลาวฝ่ายขวาทั้งในไทยและในลาว โดยมีศูนย์ฝึกทหารในไทยที่ขอนแก่น กาญจนบุรี อุบลราชธานี จุฬาราชธานี ปราจีนบุรี พิษณุโลก ส่วนในลาวมีที่สองแฉ่ง ปากเซ และเชียงลม²

¹ สารประชาชน ปีที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2510), หน้า 2.

² เขียน วีระวิทย์, "ปัญหาและแนวโน้มของนโยบายต่างประเทศไทย," สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มิถุนายน-สิงหาคม 2519), หน้า 63. และ แถมสู่ นุ่มนนท์, ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-สหรัฐอเมริกา ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2, หน้า 26.

ในเรื่องเกี่ยวกับลาว ผู้นำไทยมีความวิตกเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่
จีนคอมมิวนิสต์มาช่วยสร้างทางรถยนต์ให้แก่ลาว ผู้นำไทยเกรงว่า จีนจะใช้ทางรถเป็นเส้นทาง
ลำเลียงคนและสัมภาระแทรกซึมเข้าไปยังจังหวัดน่าน ซึ่งก็มีผู้ก่อการร้ายชุกชุมอยู่แล้ว¹
ความหวั่นวิตกของผู้นำไทยเห็นได้จาก คำให้สัมภาษณ์ของพลเอกประภาส จารุเสถียร ต่อหนังสือ-
พิมพ์บางกอกโพสต์ เมื่อ 8 กรกฎาคม 1969 ว่า

"ขณะนี้จีนคอมมิวนิสต์และ เวียดนามเหนือกำลังเป็นภัยคุกคามโดยตรงต่อประเทศไทย
โดยการสร้างถนนยุทธศาสตร์และมีที่ตั้งทางทหารในลาว"²

ส่วนจอมพลถนอม กิตติขจร ก็มีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า

"ประเทศไทยกลัวการสนับสนุนของจีนคอมมิวนิสต์ต่อผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ไทย

โดยเฉพาะมีความวิตกเกี่ยวกับการแทรกซึมที่มีมากขึ้นของคอมมิวนิสต์ที่มาจากลาวเข้า
มายังแผ่นดินไทยและเกี่ยวกับการที่จีนคอมมิวนิสต์สร้างถนนจากยูนนานมายังปากเบนและ
บริเวณแม่น้ำโขงในประเทศไทย"³

¹ Bangkok Post, October 15, 1971. และ Bangkok World, January 4, 1971.

² Yuan-Li Wu, The Strategic Land Ridge Peking's Relations with Thailand Malaysia Singapore and Indonesia, p.2.

³ Bangkok Post, June 1, 1971.

จากทรรศนะข้างต้นของบรรดาผู้นำไทยทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนจะสะท้อนให้เห็นถึง
 แนวนโยบายต่างประเทศไทยอย่างชัดเจน เฉพาะอย่างยิ่งนโยบายทำศึกนอกอาณาเขตของ
 ประเทศ และการเข้าร่วมในระบบป้องกันภัยร่วมกันกับสหรัฐฯ ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์เป็นอย่างดี
 นอกจากนี้บรรดาผู้นำไทยยังเห็นว่าการเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ นั้น นอกจากประเทศ-
 ไทยจะได้รับการคุ้มครองป้องกันภัยรุกรานจากทั้งภายในและภายนอกประเทศแล้ว ยังจะได้รับความ
 ช่วยเหลือทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการทหาร ด้านวิชาการ และด้านการพัฒนาทั้งภาคเกษตรกรรมและ
 ภาคอุตสาหกรรมอีกด้วย¹ อันส่งผลให้ประเทศไทยและสหรัฐฯ ได้ทำสัญญา ต่อกันทั้งที่เปิดเผยและ
 ไม่เปิดเผยเป็นจำนวนหลายฉบับด้วยกัน² ซึ่งเป็นจุดแห่งความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นที่สุดจุดหนึ่งของ
 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ

¹ ตามสถิติความช่วยเหลือทางด้านทหารที่สหรัฐฯ ให้แก่ประเทศไทยในปี 1966 เป็น
 จำนวน 44 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และในปี 1967 และปี 1968 เพิ่มขึ้นเป็นปีละ 60 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
 ส่วนความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจในปี 1966 มีจำนวนประมาณ 42.2 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ใน
 ปี 1967 เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 47.9 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และลดลงเล็กน้อยในปี 1968 ซึ่งมีจำนวน
 46.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โปรดดูใน Frank C. Darling, "Thailand: De-escalation
 and Uncertainty," Asian Survey Volume IX No. 2 (February, 1969), p. 117.
 และ Bernard K. Gordon, "Thailand: Its Meaning for the U.S." Current
 History (January, 1967), p. 19.

² โปรดดูรายละเอียดใน เอียน ริระวิทย์, "ความผูกพันทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ:
 วิเคราะห์ในแง่กฎหมาย," จุลสารเบื้องต้นแห่งเหตุการณ์ฉบับฉบับ 60 (สิงหาคม 2519), หน้า 1-24.

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด อาจสรุปได้ว่า การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีต่อ
 สหภาพรัฐประชาชนจีนในช่วงปี 1964-1968 เป็นไปในลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์กับประเทศดังกล่าว
 อย่างเห็นได้ชัดเจน โดยการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ที่ต่อต้านทั้งภายในและภายนอกประเทศ
 สาเหตุที่บรรดาผู้นำไทยต่อต้านสหภาพรัฐประชาชนจีนก็เนื่องจากมีทรรศนะในแง่ลบต่อประเทศ
 ดังกล่าว โดยเชื่อว่า สหภาพรัฐประชาชนจีนเป็นชาติที่ก้าวร้าวรุกรานชอบแผ่ขยายอิทธิพล
 และยังสนับสนุนขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยอีกด้วย ดังนั้นผู้นำไทยซึ่งเกิดความหวาดกลัว
 ในจีนคอมมิวนิสต์ จึงดำเนินนโยบายต่อต้านประเทศดังกล่าวร่วมกับสหรัฐฯ เฉพาะอย่างยิ่งการ
 เข้าร่วมในสงครามเวียดนามโดยการอนุญาตให้ทหารอเมริกันเข้ามาในประเทศไทยรวมทั้งอนุญาตให้
 สหรัฐฯ ตั้งฐานทัพในประเทศอีกด้วย ตลอดจนการแทรกแซงกิจการภายในประเทศลาว ซึ่งทั้งหมด
 เป็นไปตามแนวความคิดที่จะตั้งรับศึกภายนอกประเทศ นอกจากนี้ผู้นำไทยจะคิดว่าเมื่อไทยให้
 ความร่วมมือกับสหรัฐฯ แล้ว สหรัฐฯ ก็จะเป็นผู้ให้ความคุ้มครองไทยและยังได้ประโยชน์ในแง่
 ได้รับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จากสหรัฐฯ อีกด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหภาพรัฐประชาชนจีน ไม่มีการติดต่อ
 สัมพันธ์กันโดยตรงในช่วงดังกล่าว เนื่องจากทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินนโยบายที่เป็นศัตรูต่อกัน
 ดังนั้นลักษณะปฏิสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศขึ้นอยู่กับว่าฝ่ายไทยให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯ มากน้อย
 แค่ไหน สหภาพรัฐประชาชนจีนก็จะทำการโต้ตอบการกระทำของไทยตามนั้น

การดำเนินนโยบายต่างประเทศไทยต่อสหภาพรัฐประชาชนจีนในปี 1969-1973

ในช่วงปี 1969-1973 ระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปอย่าง
 รวดเร็ว เมื่อประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน ได้แสดงเจตนาที่ว่าจะถอนตัวและลดบทบาทของสหรัฐฯ
 ลงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เฉพาะอย่างยิ่งในสงครามเวียดนาม โดยได้ประกาศสิทธิ
 นิกสันเมื่อปี 1969 และต่อมานำไปสู่การปรับความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับสหภาพรัฐประชาชน
 จีนในปี 1972¹

¹โปรดดูใน Henry A. Kissinger, American Foreign Policy (New York: W.W. Norton & Company, Inc. 1969), pp. 50-120. Robert S. Litwak, Détente and the Nixon Doctrine: American Foreign Policy and the Pursuit of Stability, 1969-1976 (Cambridge University Press, 1983), pp. 80-198. ฤกษ์มา สนิทวงศ์ ณ ออยุธยา "การปรับความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา: ภาวะดุลแห่งอำนาจใหม่ในเอเชีย," ใน ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: เอเชีย (เสถียรภาพเอเชีย, 2524), หน้า 85-96. และเขียน ธีระวิทย์, "จีนกับการคลี่คลายความตึงเครียดในเอเชีย," จีนกับสังคมโลก (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2519), หน้า 363-387.

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสภาพการเมืองระหว่างประเทศจะกำลังตกอยู่ในห้วงของการเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม แต่บรรดาผู้นำไทยก็ยังคงมีทรรศนะในแง่ลบต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่เช่นเดิม และยังคงมองจีนคอมมิวนิสต์เป็นภัยคุกคามต่อประเทศไทยและต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย ทรรศนะส่วนหนึ่งเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของ ดร. ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศไทย เกี่ยวกับท่าทีของจีนคอมมิวนิสต์ เมื่อต้นปี 1969 ว่า

"ข้าพเจ้าได้พบปะหารือกับบรรดาผู้นำเอเชียอื่น ๆ และรู้สึกจะยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในนโยบายของจีนคอมมิวนิสต์ที่จะยุติการก้าวร้าวต่อประเทศในเอเชียในอนาคตอันใกล้นี้...และหากความร่วมมือในภูมิภาค เช่น สมาคมแอสแปค และอาเซียนยังไม่ปรากฏขึ้นเร็ว ๆ นี้แล้ว ปกป้องก็ยังคงเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อความอยู่รอดของประเทศต่าง ๆ ต่อไป"¹

สำหรับนายสุนทร หงส์ลดารมภ์ อดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน และเลขาธิการองค์การซีโต้ ก็แสดงความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Thanat Khoman's address at a luncheon hosted by the American Management Association in Bangkok อ้างใน R. K. Jain, China and Thailand 1949-1983, p. 156 และ Yuan-Li Wu, The Strategic Land Ridge Peking's relations with Thailand Malaysia Singapore and Indonesia p. 18.

"ถึงแม้จีนคอมมิวนิสต์จะยังคงมีท่าทีรอมชอมกับสหรัฐฯ และประเทศตะวันตก แต่จีนคอมมิวนิสต์ก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงนโยบายแทรกซึมหรือบ่อนทำลาย ทั้งนี้เพื่อขยายอิทธิพลของตนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยเหตุนี้ เจ้าหน้าที่ทางการทูตในเอเชียจึงเชื่อกันว่าจีนคอมมิวนิสต์ ได้เปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ แต่ไม่เปลี่ยนแปลงความตั้งใจหรือนโยบายของตน"¹ และย้ำว่า "การรุกรานในแบบการบ่อนทำลาย แทรกซึมและก่อวินาศกรรมจะยังคงมีอยู่ต่อไป โดยไม่ลดละและอาจจะเพิ่มขึ้น..."²

ส่วนพลโท ล่ายหยุด เกิดผล ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานกองอำนวยการปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.) ก็แสดงทรรศนะคล้ายคลึงกันว่า

"แม้จีนแดงกับสหรัฐฯ จะทำความเข้าใจกันได้ การแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ก็ยังคงไม่ยุติ แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของจีนแดงเอง เราจะต้องป้องกันตัวไว้ให้เข้มแข็งจะวางใจไม่ได้"³

จากที่กล่าวมาก็จะเห็นถึงทรรศนะของผู้นำไทยที่ยังคงเป็นปฏิปักษ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่ต่อไป การดำเนินนโยบายต่างประเทศไทยก็ยังคงต้องการผูกพันอยู่กับสหรัฐฯ เช่นเดิม แต่อีกด้านหนึ่งก็ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่จะแสวงหาความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญที่ต้องกล่าวถึงก็คือ บรรดาผู้นำไทยได้ดำเนินการทางการทูตต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีลักษณะยืดหยุ่นขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเป็นลักษณะนโยบายต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนที่แตกต่างไปกว่าเดิมที่ได้ปฏิบัติมา โดยบรรดาผู้นำไทยได้แสดงท่าทีที่ต้องการอยู่ร่วมกันโดยสันติกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของ ดร. ถนัด คอมันตร์ เมื่อเดือนมีนาคม 1969 ว่า

¹ สารประชาชน (6 สิงหาคม 2515), หน้า 3.

² สารประชาชน (3 กันยายน 2515), หน้า 5.

³ สยามรัฐ (22 กรกฎาคม 2514).

"ไทยพร้อมจะเปิดเจรจากับประเทศคอมมิวนิสต์ต่าง ๆ เพื่อแสวงหาสันติภาพเฉพาะ
 อย่างยิ่งต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน..."¹ และย้ำว่า "เพื่อที่จะแสดงว่าประเทศ-
 ไทยไม่ได้ต่อต้านคอมมิวนิสต์และต่อต้านจีน เราก็พร้อมที่จะเจรจา "อย่างจริงจัง"
 กับปักกิ่ง เพื่อที่จะสถาปนาการอยู่ร่วมกันโดยสันติ"²

ส่วนจอมพลถนอม กิตติขจร ได้แสดงทรรศนะที่คล้ายกันเมื่อเดือนธันวาคม 1970 ว่า
 "ประเทศไทยปรารถนาจะผูกมิตรกับทุกประเทศที่มีเจตนาใคร่จะอยู่ร่วมกันโดยสันติกับ
 ประเทศเพื่อนบ้านทั้งใกล้และไกล"³

ท่าทีของผู้นำไทย โดยเฉพาะฝ่ายพลเรือนได้พยายามที่จะปรับความเข้าใจกับจีนคอม-
 มิวนิสต์อย่างต่อเนื่อง เมื่อ ดร. ถนัด ได้เปิดเผยท่าทีใหม่ ๆ ของรัฐบาลไทยออกมาว่า

"บัดนี้นโยบายการผ่อนคลายความตึงเครียดกับจีน ได้รับการยอมรับจากนายกรัฐมนตรี
 แล้ว"⁴

ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ก็รายงานว่า ดร. ถนัด เริ่มใช้เรียกชื่อจีน
 คอมมิวนิสต์ว่า "สาธารณรัฐประชาชนจีน" เป็นครั้งแรก⁵

¹ Yuan-LiWu, The Strategic Land Ridge Peking's Relations with Thailand Malaysia Singapore and Indonesia, p. 18.

² Foreign Minister Thanat Khomān's Statement at a press conference in Tokyo, 26 February 1969. อ้างใน R.K. Jain, China and Thailand 1949-1983, p. 155 และ J.L.S. Girling, "Thailand's New Course," Pacific Affairs Vol. X11 No. 3 (Fall 1969), pp. 346-350.

³ สันติมา อ่องสุรภักดิ์, นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนและผลกระทบต่อประเทศไทย (ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 121.

⁴ Bangkok Post, May 15, 1971.

⁵ Bangkok Post, May 14, 1971.

จากที่กล่าวมาข้างต้นก็พอที่จะทราบถึงความคิดเห็นและท่าทีของบรรดาผู้นำไทยที่ต้องการจะปรับความเข้าใจกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อแสวงหาหนทางที่จะอยู่ร่วมกันโดยสันติ นับว่าเป็นท่าทีของความคิดเห็นที่มีลักษณะ ยืดหยุ่นกว่าเดิมมาก

ตามที่กล่าวมาแล้ว ผู้นำไทยไม่เพียงแต่แค่เล่นความคิดเห็นหรือทรรคคะที่บังถึงลักษณะที่มีความยืดหยุ่นต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนเท่านั้น แต่ในด้านทางปฏิบัติ ผู้นำไทยก็ได้แสดงท่าทีต่อประเทศดังกล่าวมีลักษณะยืดหยุ่นมากขึ้นกว่าเดิมในระดับหนึ่งด้วย เมื่อประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่จะต้อออกเสียงเงินที่ประชุมสหประชาชาติเมื่อ 25 ตุลาคม 1971 เกี่ยวกับญัตติการลงคะแนนเสียงให้จีนคอมมิวนิสต์เข้าดำรงตำแหน่งที่นั่งสมาชิกแทนจีนคณะชาติ (ไต้หวัน)¹ แม้ว่าประเทศไทยจะไม่ได้ลงมติเห็นชอบด้วยก็ตาม แต่การงดออกเสียงก็เป็นท่าทีใหม่ที่ยืดหยุ่นกว่าเดิมของรัฐบาลไทยที่มีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งแตกต่างจากท่าทีเดิมที่รัฐบาลไทยลงคะแนนเสียงคัดค้านมาตลอด

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้นำไทยจะแสดงออกถึงท่าทีที่ยืดหยุ่นขึ้นกว่าเดิมในการปรับความเข้าใจกับสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่เป้าหมายหลักและทรรคคะดั้งเดิมในการต่อต้านคอมมิวนิสต์มิได้เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของ ดร. ถนัด คอมันตร์ เมื่อ 13 มกราคม 1971 ว่า

"แม้รัฐบาลไทยยินดีจะเจรจากับผู้แทนจีนเพื่อหาทางอยู่ร่วมกันโดยสันติ แต่รัฐบาลไทยก็จะต้องต่อต้านการปราบปรามการแทรกซึมบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ต่อไป"²

และก่อนหน้านี้ ดร. ถนัด คอมันตร์ ก็ให้สัมภาษณ์ในทำนองเดียวกันว่า

ศูนย์วิทยุทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ สุมิตรา อมรายน, "การรับรองจีนคอมมิวนิสต์เข้าเป็นภาคีสหประชาชาติ," สังคมศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2515), หน้า 82-92.

² สันติมา อ่องสุรภักษ์, นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนและผลกระทบต่อประเทศไทย, หน้า 120-122.

"ตามความเป็นจริงที่เราแถลงไปนั้น (สู่ทางการอยู่ร่วมกันโดยสันติกับจีนคอมมิวนิสต์) เป็นสิ่งแน่นอนว่า เราไม่ได้หมายความว่า เราได้ตัดสินใจยอมพ่ายแพ้ต่อระบบคอมมิวนิสต์ในเอเชีย และแน่นอนว่า เราไม่ได้สนับสนุนอุดมการณ์เช่นความคิดของเมาเซตุง หรือยอมรับวิธีการดังกล่าวแต่อย่างใด"¹

จากคำกล่าวดังกล่าวได้สะท้อนถึงทรรศนะของผู้นำไทยที่มีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนว่า ไม่เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด กล่าวคือ ยังคงเห็นว่าจีนคอมมิวนิสต์เป็นภัยคุกคามต่อประเทศไทย เช่นเดิม โดยเฉพาะในประเด็นที่ผู้นำไทยเชื่อว่า จีนคอมมิวนิสต์ให้การสนับสนุนผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์ในประเทศไทยอยู่ และรัฐบาลไทยก็ต้องดำเนินนโยบายภายในประเทศปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ต่อไป ส่วนนโยบายภายนอกประเทศก็ยังคงมีทรรศนะต่อต้านสาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่เช่นเดิม และเห็นชอบที่จะดำเนินนโยบายกับประเทศดังกล่าวอย่างช้า ๆ และระมัดระวัง โดยใช้นโยบาย "รอดูไปก่อน" ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของจอมพลถนอม กิตติขจรต่อหนังสือพิมพ์นิวอรัลไทม์ ภายหลังจากการปฏิบัติตนเอง เมื่อ 17 พฤศจิกายน 1971 ว่า "เราต้องดูไปก่อน ไม่ใช่ทำอะไรโดยผลิผล...เราต้องรอดูก่อนว่าเขาจะแสดงออกมาอย่างไร"² อย่างไรก็ตามในส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปก็คือวิธีการในการดำเนินนโยบาย ซึ่งมีความยืดหยุ่นกว่าเดิมที่เคยปฏิบัติมาในช่วงปี 1964-1968 เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม จอมพลถนอม หัวหน้าคณะปฏิวัติ ได้แถลงซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่า ประเทศไทยจะไม่รีบเร่งไปทำการติดต่อกับจีน และว่าบักกิ้งยังคงให้การสนับสนุนสงครามปลดแอกในภูมิภาคนี้ อยู่ ไทยควรดำเนินนโยบายรอดูไปก่อนกับจีนคอมมิวนิสต์³

¹ Permanent Mission of Thailand to the United Nations, Press release No. 17, April 14, 1969, p. 2.

² วรรณไว พรีนทัย, โจวเอินไหล ผู้ปลุกโมตรไทย-จีน, หน้า 129.

³ สันติมา อ่องสุร์รักษ์, นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนและผลกระทบต่อประเทศไทย, หน้า 129-131.

ส่วนพลเอกประภาส จารุเสถียร รองหัวหน้าคณะปฏิวัติ แถลงต่อผู้สื่อข่าวในเวลาเดียวกันว่า

"ในการติดต่อกับความสัมพันธ์กับประเทศหนึ่ง (สาธารณรัฐประชาชนจีน) เป็นเรื่องของวิธีทางทางการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งจะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังอย่างรอบคอบ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความปลอดภัยและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ตลอดจนจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศโดยส่วนรวมอีกด้วย"¹

อย่างไรก็ดี นโยบายต่างประเทศไทยที่มีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนเริ่มเปลี่ยนแปลงให้เห็นได้อย่างชัดเจน เมื่อสหภาพโซเวียตและจีนได้จัดการแข่งขันป้องกันชิงชนะเลิศแห่งเอเชียขึ้นที่กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีนระหว่าง 2-13 กันยายน 1972 ในการนี้สหภาพโซเวียตและจีนได้เชิญมายังคณะกรรมการกีฬาโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ให้หลังทีมเข้าร่วมการแข่งขันในครั้งนี้ด้วย² และเมื่อคณะปฏิวัติได้พิจารณาแล้วก็อนุญาตให้ลี้ภัยมาคมเทเบิลเทนนิสแห่งประเทศไทยเดินทางไปแข่งขันได้³ โดยมี พล.ต.ท. ชุมพล โลหะชาละ ผู้บังคับบัญชาการลอบส่วนกลางและนายกสมาคมเทเบิลเทนนิสแห่งประเทศไทย เป็นหัวหน้าคณะ นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ รองผู้อำนวยการฝ่ายเศรษฐกิจการคลังและอุตสาหกรรมของคณะปฏิวัติเป็นที่ปรึกษาคณะเจ้าหน้าที่อื่น ๆ และนักกีฬาอีก 20 คน นอกจากจะเดินทางไปแข่งขันด้วยวัตถุประสงค์ทางการกีฬาแล้ว ที่น่าสังเกตคือคณะปฏิวัติได้ส่งนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ เดินทางไปด้วยในฐานะที่ปรึกษาคณะนั้นก็เพื่อทำหน้าที่ของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีต่อไทย⁴ ซึ่งทางคณะปฏิวัติไม่ได้แถลงอย่างเป็นทางการ และดูเหมือนระยะแรก ๆ คณะปฏิวัติปฏิเสธว่าการเดินทางไปแข่งขันป้องกันชิงชนะเลิศว่าไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากโอวาทของจอมพลถนอมที่มีต่อคณะป้องกันไทย

¹ เรื่องเดียวกัน

² Bangkok Post, May 19, 1972.

³ Bangkok Radio, August 3, 1972.

⁴ นฤมิตร ลอดคู่ย, สัมพันธ์ภาพทางการเมืองระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน

ก่อนออกเดินทางไปแข่งขันว่า "ตามที่คณะปฏิวัติได้ตกลงใจให้ส่งคณะนักกีฬาเทเบิลเทนนิสของไทยไปร่วมในการแข่งขันดังกล่าวนั้นก็เนื่องจากสภาพเทเบิลเทนนิสแห่งเอเชียได้เชิญมา และเห็นว่าเรื่องการกีฬากับการเมืองนั้นเป็นคนละเรื่องกัน จึงได้อนุมัติให้เดินทางไปร่วมแข่งขันได้"¹

การเดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนของคณะปิงปองไทยในครั้งนี้ ได้รับความสนใจและวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากมาย วิทยุกรุงเทพฯรายงานอ้างคำสัมภาษณ์ของจอมพลถนอมว่าไม่ได้มอบนโยบายใด ๆ ให้กับคณะผู้แทนไทยที่จะไปเจรจากับจีน ขณะที่หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นอ้างว่า จอมพลถนอม อาจจะให้นายประสิทธิ์เดินทางไปด้วยจุดมุ่งหมายที่จะหารือกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของจีนเกี่ยวกับเส้นทางความเป็นไปได้ทางการค้า² ส่วนหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ กล่าวอ้างว่า นายประสิทธิ์ กำลังเตรียมที่จะเดินทางไปพบปะเจรจาย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำจีนปักกิ่งเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ รวมทั้งขอกล่าวหาปักกิ่งในประเด็นที่ให้การสนับสนุนขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย นอกจากนี้ก็มีเรื่องคนไทยที่ลี้ภัยทางการเมืองในจีน ปัญหาสัญชาติจีนที่เกิดในไทย ปัญหาไต้หวัน การค้า การติดต่อระดับประชาชนกับประชาชน และเส้นทางพัฒนาความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศในอนาคต³

อย่างไรก็ตามก่อนที่คณะปิงปองไทยจะเดินทางไปแข่งขันที่กรุงปักกิ่งนั้น คณะปฏิวัติได้ส่งตัวแทนไปติดต่อกับข่งฉือกวาง เอกอัครราชทูตจีนประจำกรุงลอนดอนอังกฤษเมื่อ 12-18 สิงหาคม 1972 เกี่ยวกับการที่คณะปิงปองไทยและนายประสิทธิ์จะไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน และทางสาธารณรัฐประชาชนจีนตอบรับผ่านทางข่งฉือกวางว่าไม่ขัดข้องและยินดีต้อนรับคณะปิงปองไทยและนายประสิทธิ์ ในฐานะแขกพิเศษของรัฐบาลจีน ซึ่งหมายความว่าทางไทยจะมีโอกาสพบปะสนทนากับผู้นำชั้นสูงของจีนและจะต้องมีโอกาสร่วมรับประทานอาหารด้วย⁴ ดังนั้นเมื่อ 24

¹ สารประชาชน (กรกฎาคม - กันยายน 2515), หน้า 4.

² Bangkok Post, August 5, 1972.

³ Bangkok Post, August 16, 1972.

⁴ วรรณไว พรีนทีย์, โควเอินโหล ผู้ปลูกไมตรีไทย-จีน, หน้า 104-110.

สิงหาคม 1972 คณะป้องกันไทยก็ออกเดินทางจากประเทศไทย และถึงกรุงปักกิ่งเมื่อ 27 สิงหาคม 1972 และเข้าร่วมการแข่งขันดังกล่าว ส่วนนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ได้เข้าพบปะสนทนากับบรรดาผู้นำสาธารณรัฐประชาชนจีนที่สำคัญ อาทิ โจวเอินไหล นายกรัฐมนตรี เลี้ยวเจิงฉือ กรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนและที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศ โดยสรุปสาระสำคัญดังนี้ คือ

สาธารณรัฐประชาชนจีนปรารถนาที่จะติดต่อสัมพันธ์กับประเทศไทยบนพื้นฐานของหลัก 5 ประการแห่งการอยู่ร่วมกันโดยสันติ และยืนยันว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนไม่มีนโยบายที่จะเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น แต่การที่ฝ่ายไทยเข้าใจว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยนั้น สาธารณรัฐประชาชนจีนชี้แจงว่าเป็นการสนับสนุนทางด้านกำลังใจเท่านั้น ส่วนปัญหาชาวจีนโพ้นทะเล สาธารณรัฐประชาชนจีนเห็นว่า ชาวจีนควรจะเชื่อฟังเคารพกฎหมายของประเทศที่ตนอาศัยอยู่และกระทำตนเป็นพลเมืองดีของประเทศนั้น สาธารณรัฐประชาชนจีนไม่ต้องการให้ชาวจีนโพ้นทะเลเป็นแนวหน้าของตน ดังนั้นทางรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงได้ส่งบุคลากรจีนโพ้นทะเลไปเรียบร้อยแล้ว สำหรับหลักการในการสัมพันธ์ทางการทูตของสาธารณรัฐประชาชนจีนกับนานาประเทศนั้น มีเพียงเงื่อนไขเพียงข้อเดียวคือ ประเทศที่จะเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น จะต้องยอมรับว่า รัฐบาลและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นรัฐบาลและประเทศที่ชอบด้วยกฎหมายแต่รัฐบาลเดียวเท่านั้น ส่วนไต้หวันเป็นเพียงดินแดนส่วนหนึ่งของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนั้นประเทศที่จะเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีน จะต้องตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวันอย่างเด็ดขาด แต่สาธารณรัฐประชาชนจีนก็เห็นใจและเข้าใจประเทศไทยที่ยังไม่พร้อมที่จะมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเนื่องจากมีอุปสรรคและเหตุผลอื่น ๆ รัฐบาลปักกิ่งก็จ้อคอยได้และไม่เร่งร้อนแต่ขอให้อันกับฝ่ายไทยเอง ดังนั้นสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเห็นว่า ในขั้นแรกประเทศทั้งสองควรติดต่อกันทางการค้า เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การแพทย์ การกีฬา และวิทยาศาสตร์ไปพลาง ๆ ก่อน เฉพาะอย่างยิ่งในด้านการค้า สาธารณรัฐประชาชนจีนพร้อมที่จะติดต่อกับการค้ากับประเทศไทยทุกรูปแบบ บนพื้นฐานความยุติธรรมความเสมอภาค และความพอใจทั้งสองฝ่ายเป็นสำคัญ"¹

¹โปรดดูใน Yuan-Li Wu, The Strategic Land Ridge Peking's Relations with Thailand Malaysia Singapore and Indonesia, p. 35-36. David Morell, "If You Would Know How the Villager Really Feel, Abandon Intimidation," Vol XLIII No. 2 (February, 1973), pp. 172-173. Charles E. Morrison and Astri Suhrke, Strategies of Survival: The Foreign Policy Dilemmas of Small Asian States, (University of Queensland Press, 1977), pp. 134-136. Bangkok Post, September 15, 1972. และวรรณไว พรินทชัย, โจวเอินไหล ผู้ปลุกไมตรีไทย-จีน, หน้า 112-135.

หลังจากนั้นไม่นานท่าทีที่มีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนดูจะมีลักษณะ เป็นมิตรมากยิ่งขึ้น เมื่อคณะปฏิวัติได้อนุมัติให้นายประสิทธิ์ ภาณุจนวัฒน์ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนการค้าไทย เดินทางเข้าร่วมงานแสดงสินค้าออกประจำปีครั้งที่ 32 ที่นครกวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีนระหว่าง 13-16 ตุลาคม 1976¹ ในการที่ผู้นำไทยได้อนุญาตให้คณะผู้แทนการค้าไทยเดินทางเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนในครั้งนี้อาจต้องการผ่อนคลายความตึงเครียดและเห็นประโยชน์ที่อาจจะได้รับการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากคำปราศรัยของจอมพลถนอม กิตติขจร ในตอนหนึ่งว่า

"สำหรับการเชิญให้ประเทศไทยไปร่วมงานแสดงสินค้าที่นครกวางโจวครั้งนี้ ซึ่งรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้เป็นผู้เชื้อเชิญโดยตรงนั้น ก็เป็นการแสดงออกซึ่งไมตรีจิต คณะปฏิวัติจึงตกลงส่งคณะผู้แทนไปร่วมงานตามคำเชิญ เพราะการไปเช่นนี้ย่อมเป็นผลกำไร และทำให้หูตาของเรากว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หัวหน้าคณะปฏิวัติก็เชื่อว่า หากประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความเข้าใจดีต่อกันแล้วก็อาจจะสามารถผ่อนคลายการก่อการร้ายของพวกก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยที่เป็นอยู่ในขณะนี้ลงได้บ้าง"²

อย่างไรก็ดี เมื่อคณะผู้แทนทางการค้าไทยได้เดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน และได้มีโอกาสพบปะสนทนากับหลี่เซียนเนียน รองนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาชนจีน ในการนี้ หลี่เซียนเนียน ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนว่า

¹ Bangkok World, October 5, 1972.

² สารประชาชน ปีที่ 9 (22 ตุลาคม 2515), หน้า 14, 51.

"อุปสรรคในการติดต่อสัมพันธ์ทางการค้านั้น มิใช่เกิดจากฝ่ายจีนแต่อยู่ที่ทางฝ่ายไทยเอง เพราะทราบว่า บัลลูนประเทศไทยยังมิได้มีการประกาศยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 53 ที่ห้ามมิให้นำสินค้าที่ผลิตหรือมีแหล่งกำเนิดจากสาธารณรัฐประชาชนจีน เข้าไปในราชอาณาจักรไทย ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ย่อมเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการติดต่อค้าขาย ระหว่างกัน แต่ก็เป็นเรื่องของไทยที่จะต้องแก้ไขกันเอง จีนนั้นพร้อมที่จะติดต่อค้าขาย กับไทย ก็รออยู่แต่ฝ่ายไทยเท่านั้นที่จะพร้อมเมื่อใด"¹

เมื่อคณะผู้แทนทางการค้าไทยเดินทางกลับประเทศ จึงรายงานเรื่องดังกล่าวให้คณะ ปฏิวัติทราบ คณะปฏิวัติจึงมอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์เป็นผู้พิจารณาหามาตรการที่จะเปิดการค้า กับสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณากราบบังพระราชบัญญัติ "แก้ไข" ประกาศ คณะปฏิวัติฉบับที่ 53 ขึ้น² แต่ยังไม่ถึงขั้นยกเลิกประกาศดังกล่าว ภายหลังจากคณะปฏิวัติได้จัดตั้ง รัฐบาลขึ้นเมื่อ 18 ธันวาคม 1972 โดยมีจอมพลถนอมเป็นนายกรัฐมนตรีก็ยังไม่มีความคืบหน้าเกี่ยวกับ ประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวแต่อย่างใด จนกระทั่งเมื่อ 14 สิงหาคม 1973 กระทรวง พาณิชย์จึงได้เสนอหลักการเกี่ยวกับการเปิดสัมพันธ์ทางการค้ากับจีนต่อที่ประชุมรัฐมนตรี และคณะ รัฐมนตรีได้รับหลักการ 3 ข้อคือ³

- 1) ออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การค้าแห่งรัฐ
- 2) ออกพระราชบัญญัติการค้าเงินการค้าโดยรัฐ
- 3) ออกพระราชบัญญัติแก้ไขประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 53 ซึ่งห้ามนำสินค้าที่มีแหล่ง กำเนิดจากจีนเข้าประเทศ

¹ วรณไว พรีโนทัย, โจว เอิน โหล ผู้ปลุกไมตรีไทย-จีน, หน้า 138.

² Charles E. Morrison and Astri Suhrke, Strategies of Survival: the Foreign Policy Dilemmas of Small Asian States, p. 135.

³ เขียน ธีระวิทย์, "ไทยจะค้ากับจีนทำไม" จีนกับสังคมโลก (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ดวงกมล, 2519), หน้า 202.

บังเอิญมติดังกล่าวยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติ ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจการปกครองขึ้นอย่างกะทันหันเมื่อ 14 ตุลาคม 1973

เมื่อหันมาพิจารณาการพัฒนาทางด้านการเมืองที่รัฐบาลไทยมีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน แล้วพบว่า ยังไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร ผู้นำไทยยังคงแถลงข่าวยืนยันนโยบาย "รอดูไปก่อน" กับสาธารณรัฐประชาชนจีน และดำเนินนโยบายต่อประเทศดังกล่าวด้วยความระมัดระวังอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของพลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยว่า

"การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนต้องช้า ๆ และค่อยเป็นค่อยไป เพราะไทยเป็นประเทศเล็กจะพรวดพราดอย่างประเทศใหญ่ไม่ได้ เราพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปตามปกติ นอกจากความสัมพันธ์ทางการทูตเท่านั้น"¹

อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านกสิกรรม การค้า วิทยาศาสตร์ และการแพทย์ (ยกเว้น เรื่องการเมืองแล้ว) ได้รับการพัฒนาเรื่อย ๆ ขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ เมื่อ 20 มีนาคม 1973 คณะผู้เชี่ยวชาญการแพทย์ของสาธารณรัฐประชาชนจีนจำนวน 8 คน ได้แวะหยุดพักที่ประเทศไทยก่อนที่จะเดินทางไปเยือนฟิลิปปินส์ นับเป็นคณะผู้แทนสาธารณรัฐประชาชนจีนคณะแรกที่เยือนประเทศไทยแม้จะเป็นการชั่วคราวก็ตาม ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ

ต่อมาเมื่อ 27 มีนาคม 1973 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติข้อเสนอของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนเกี่ยวกับการขอเปิดวงจรถวายเที่ยวระหว่างนครเชียงใหม่กับกรุงเทพฯ เพื่อการบริการติดต่อโทรศัพท์ และไปรษณีย์โทรเลขระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน นับเป็นความคืบหน้าอีกขั้นหนึ่งของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทย ได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ที่สะท้อนถึงแนวโน้มที่ดีของการพัฒนาความสัมพันธ์ของทั้งสองว่า

¹ วรรณไว พิศนาคย์, โจวเอินไหลผู้บุกเบิกมิตรไทย-จีน, หน้า 141.

"การเปิดบริการทางโทรคมนาคมระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนนี้ นับเป็นก้าวแรกที่ จะเดินไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทั้งสองประเทศ"¹

ขณะเดียวกัน รัฐบาลไทยก็แสดงท่าทีที่ต้องการจะพัฒนาความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนมากยิ่งขึ้น โดยได้เชิญทีมป้องกันสาธารณรัฐประชาชนจีนให้เดินทางมาแข่งขันเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศไทยเมื่อเดือนมิถุนายน 1973 และรัฐบาลปักกิ่งตอบรับคำเชิญของรัฐบาลไทยในการเดินทางเยือนประเทศไทยครั้งนี้ จวงเจ๋อตัง หัวหน้าคณะป้องกันสาธารณรัฐประชาชนจีนได้แสดงความคิดเห็นถึงแนวโน้มที่ดีของการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศโดยการแลกเปลี่ยนทางด้านกีฬาต่อกันว่า

"นอกเหนือจากป้องกันแล้ว ก็จะมีคณะผู้แทนกีฬาอื่น ๆ ของจีนมาเยือนไทยมากขึ้นตามพัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทย"²

หลังจากนั้นไม่นานคณะแบดมินตันไทยประกอบไปด้วย พล.ต.ท. ชูมพล โลหะชาละ หัวหน้าคณะ ดร. อำนวย วีรวรรณ รองหัวหน้าคณะ นายแผน วรณเมธี อธิบดีกรมการเมืองกระทรวงการต่างประเทศไทย และเจ้าหน้าที่รวมทั้งนักกีฬาจำนวนหนึ่ง ได้เดินทางไปแข่งขันเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับสาธารณรัฐประชาชนจีน โอกาสนี้นายแผน วรณเมธี ได้แถลงต่อผู้สื่อข่าวภายหลังการเดินทางกลับประเทศไทยว่าทั้งสองประเทศพยายามที่จะหาช่องทางในการติดต่อกันมากขึ้นและสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ย้ำว่าพร้อมที่จะมีการติดต่อกับประเทศไทยในระดับประชาชนและการกีฬาต่อไป³

พร้อมกันนี้ในห้วงระยะเวลาเดียวกัน รัฐบาลไทยก็ได้อนุญาตให้คณะทีมป้องกันไทยซึ่งมี พลเอกเต็ม หอมคำรัชฎี เป็นหัวหน้าคณะเดินทางไปแข่งขันป้องกันยิงธนูและเล็คแห่งเอเชียแอฟริกาและลาตินอเมริกา ที่กรุงปักกิ่ง ระหว่าง 25 สิงหาคม - 7 กันยายน 1973 อีกด้วย กับในเดือนเดียวกันประเทศไทยได้ประกาศเปิดบริการสื่อสารโทรคมนาคมไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการอีกด้วย

¹ วรณไว พิศนทโย, โจว เอินไหล ผู้บุกเบิกไทย-จีน, หน้า 141.

² วรณไว พิศนทโย, โจว เอินไหล ผู้บุกเบิกไทย-จีน, หน้า 146.

³ สารประชาชน ปีที่ 10 ฉบับที่ 480 (9 กันยายน 2516), หน้า 5.

จะเห็นได้ว่า การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน มีท่าทีที่เป็นมิตรมากยิ่งขึ้น นับแต่ทางสาธารณรัฐประชาชนจีนได้เชิญทีมป้องกันไทยไปแข่งขันชิงชนะเลิศแห่งเอเชีย ที่กรุงปักกิ่งเมื่อเดือนกันยายน 1972 หลังจากนั้นทั้งสองประเทศก็ได้มีการแลกเปลี่ยนกระชับความสัมพันธ์ทางด้านการศึกษา และด้านอื่น ๆ ทำให้บรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตามตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า แม้น้ำาไทยต้องการที่จะปรับความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนก็จำกัด เฉพาะด้านการศึกษา การค้า และด้านวัฒนธรรมเท่านั้น ส่วนนโยบายทางการเมืองที่ไทยมีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงเป็นไปอย่างจำกัดมาก เพราะนโยบายพื้นฐานในการต่อต้านสาธารณรัฐประชาชนจีนไม่ได้เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด เช่น การยังไม่มีการรับรองรัฐบาลปักกิ่งหรือเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ ผู้นำไทยยังคงใช้นโยบาย "จีนสองประเทศ" อยู่ต่อไป เห็นได้จากเมื่อเดือนกันยายน 1973 ตัวแทนไทยได้คัดค้านมติของอิหร่านที่เสนอให้ขับจีนคณะชาติออกจากการเป็นสมาชิกภาพของสหประชาชาติ เอเชียนเกมส์ เมื่อเห็นมติในที่ประชุมหลวงยาติตระการโกศล หัวหน้าคณะผู้แทนไทยได้เดินออกจากที่ประชุมเพื่อเป็นการประท้วงมติดังกล่าว

ในเรื่องดังกล่าวจอมพลถนอม กิตติขจร ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวในเรื่องดังกล่าวว่า

"นโยบายของไทยเรานี่ เราไม่เป็นศัตรูกับใคร คบกับทุก ๆ ฝ่าย การที่เห็นว่าไม่ควรเอามาปนกับเรื่องการเมือง แล้วก็ทางใต้หัวเขาเป็นลัทธิมาดิ่งมาตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว ไม่มีความผิดอะไรที่จะไล่ออก..."¹

จากคำสัมภาษณ์ของจอมพลถนอม กิตติขจร ก็พอจะทราบท่าทีว่าประเทศไทยยังคงใช้นโยบายจีนสองประเทศต่อไป แม้ว่าขณะนั้นสาธารณรัฐประชาชนจีนจะได้รับการรับรองจากสหประชาชาติให้ดำรงตำแหน่งที่นั่งในองค์การดังกล่าวแทนจีนคณะชาติแล้วก็ตาม

กล่าวโดยสรุป ในช่วงระยะเวลาประมาณปี 1969 ผู้นำไทยโดยเฉพาะฝ่ายพลเรือนได้แสดงท่าทีที่จะปรับความเข้าใจกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นท่าทีที่ขัดหูขัดตาที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน จนกระทั่งในที่สุดสาธารณรัฐประชาชนจีนได้เปิดเผยท่าทีของตนเป็นครั้งแรก โดยเชิญทีมป้องกันไทยให้เข้าร่วมแข่งขันชิงชนะเลิศแห่งเอเชียเมื่อปี 1972 หลังจากนั้นความสัมพันธ์ทั้งสองประเทศก็ได้พัฒนาขึ้นด้วยดีตามลำดับในด้านการศึกษา การค้า และด้านวัฒนธรรม แต่ในด้านการเมืองมีการ

¹ วรรณไว พิศนภัย, โควเอินไหลผู้ปลูกไมตรีไทย-จีน, หน้า 154-155.

พัฒนาที่จำกัดมาก โดยผู้นำไทยยังคงดำเนินนโยบายต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างระมัดระวัง โดยใช้นโยบาย "รอไปก่อน" จนกระทั่งสิ้นสุดการบริหารประเทศของรัฐบาลชุดดังกล่าวเมื่อเดือนตุลาคม 1973 ดังนั้นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาวิเคราะห์ต่อไปนี้ก็คือ ปัจจัยอะไรที่เป็นสาเหตุให้ผู้นำต้องปรับนโยบายต่างประเทศไทยต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนในระหว่าง 1969-1973

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย